

Jumalateenistus Nõos P, 04.07.21, 5. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Js 66:18–19; 2Tm 3:14–17

Pihikõne: Jh 20:18

Jutlus: Mk 3:13–19

Laulud: 245 (1–6); 239 (1–2, 3); 246 (1–2); 247 (1–3)

Ja Jeesus läks üles mägedesse ja kutsus enese juurde, keda ta ise tahtis, ja need tulid tema juurde. Ja ta seadis kaksteist, keda ta ka nimetas apostliteks, et need oleksid temaga ja et ta võiks nad läkitada kuulutama ja et neil oleks meelevald kurje vaime välja ajada. Ja ta seadis need kaksteist: Siimona, ja pani talle nimeks Peetrus, ja Jaakobuse, Sebedeuse poja, ning Jaakobuse venna Johannese, ja pani neile nimeks Boanerges, see on Kõuepojad, ja Andrease ja Filippuse ja Bartolomeuse ja Matteuse ja Tooma ja Jaakobuse, Alfeuse poja, ja Taddeuse ja Siimon Kananaiose ja Juudas Iskarioti, kes tema ära andis.

Täna on kirikukalendri järgi apostlite pühapäev. Ja ehkki mõiste „apostel“ on laialt levinud, tuleks siiski hetkeks peatuda selle tähendusel.

Mõiste „apostel“ tuleb kreekakeelsest sõnast *ἀπόστολος*, mis on tõlge arameakeelsest sõnast *ܐܦܘܨܬܘܢܐ* 'esindaja, agent, saadik, kättetoimetaja'. Algselt kasutati seda mõistet mittereligioossetes tähendustes. Apostel oli üksikisiku või kogukonna saadik või juudi ülemkohtu käskjalg, kelle puhul oli kehtivaks põhimõtteks, et see isik kehastab teda välja saatnud inimest või institutsiooni. Sellega toonitati apostli esindusõigust, ent samuti seda, et tema enda arvamus ega isiksus ei loe.

Teisisõnu, apostli sõnumile andis kaalu vaid tema saatja autoriteet ja meelevald. Just sellist tähendust peab silmas nt kirjakoht Jh 13:16, kus Jeesus ütleb: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, ei ole teener suurem kui ta isand ega saadik suurem kui see, kes tema on saatnud.“

Meie jaoks on mõiste „apostel“ aga muidugi tuntud eelkõige evangeeliumikuulutaja tähenduses ja esimesena tuleb selles seoses meelde vist apostel Paulus. Tema ütleb enda missiooni kohta 1Kr 15:9–10 järgmist: „Mina ju olen apostlite seast kõige väiksem, see, keda ei kõlba hüüdagi apostliks, sest ma olen taga kiusanud Jumala kogudust. Aga Jumala armust olen ma see, kes olen, ja tema arm minu vastu ei ole läinud tühja, vaid ma olen neist kõigist palju rohkem vaeva näinud. Aga seda ei ole teinud mina, vaid Jumala arm, mis on minuga.“

Sellest näeme, et Paulus suutis ehk just apostli käibiva mõiste tõttu üle olla sellest, mida ta oli teinud enne seda, kui ülestõusnud Jeesus ta oma apostliks kutsus. Ta oli olnud kristlaste tagakiusaja oma meelevalla ja Moosese seaduse autoriteediga, kuid nüüd sai temast evangeeliumikuulutaja Jeesus Kristuse meelevalla ja autoriteediga. Tema enda isik polnud siinkohal enam oluline.

Või siis kirjakoht Gl 2:20, kus Paulus ütleb: „...nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus. Ja mida ma nüüd elan ihus, seda ma elan usus Jumala Pojasse, kes mind on armastanud ja on iseene loovutanud minu eest.“ Paulus ütleb seega isegi seda, et tema enda elul polegi muud mõtet kui Kristuse antud evangeeliumisõnumit kuulutada.

Nõnda siis on apostliks olemine tõsine asi ja seda ametit ei saa endale ise võtta, vaid selle peab andma Jumal.

Asja tõsidust toonitatakse ka meie tänases kirjakohtas. Kõigepealt on öeldud, et Jeesus läks üles mägedesse, millega märgitakse asja eksklusiivsust, võimaldatust ainult valitutele. Ning lisatakse, et Jeesus kutsus enda juurde neid, keda ise tahtis. Seega mitte neid, kes ise tulid, vaid keda Jeesus arvas sobivad olevat.

Nagu evangeeliumidest teame, oli ka Jeesuse poolt kutsutute hulgas kahtlejaid. Kuid meie kirjakohtas ütleb evangelist, et kutsutud tulid Jeesuse juurde. Nõnda kogunes Jeesuse ümber hästivalitud rühm ustavaid inimesi, kellest Jumala Poeg Jeesus teadis, et nad on suutelised õpetust Jumala riigist edasi viima.

On öeldud, et Jeesus valis välja ja seadis apostliteks kaksteist inimest – vastavalt Iisraeli suguharude arvule. Samuti on nimetatud vastsete apostlite kolm ülesannet.

Esiteks ülesanne olla koos Jeesusega. See tähendas seda, et apostleil polnud võimalik „töötada

osalise tööajaga“, tehes vahepeal asju oma äranägemise järgi. Siinkohal pole aga ehk mõeldud tööd enese ülalpidamiseks, sest teame ju hästi, et apostel Paulus oli telgitegija ja Jeesuse jüngerist-apostleist neli olid ametilt kalurid. Mõeldud on ikka n-ö vaimselt koos Jeesusega olemist, ehkki muidugi pidid apostlid Jeesust ka rännakul saatma ega saanud olla paiksed.

Teine ülesanne, mille Jeesus 12 apostlile andis, oli kohustus kuulutada. Evangeeliumides kõneldakse üsna üksikasjaliselt, kuidas Jeesus saatis oma jüngreid ka n-ö välja, omaette kuulutama ja õpetas neid, kuidas sel puhul tuleb käituda. Nt Mk 6:8–12 on öeldud, et Jeesus „käskis neid, et nad ei võtaks teele kaasa midagi peale saua – ei leiba ega pauna ega vaskraha vöö vahele –, sandaalid olgu seotud jalga, kuid „ärge pange kahte särki selga“. Ja ta ütles neile: „Kuhu majja te iganes astute, sinna jääge, kuni te sealt paigast lahkute. Ja kui mõni koht ei peaks teid vastu võtma ega teid kuulama, siis minge sealt minema ja raputage maha selle koha tolm oma jalgadelt neile tunnistuseks. Nii nad läksid välja ja jutlustasid, et parandataks meelt...“

Ja kolmas ülesanne, mille Jeesus apostleile andis, oli meelevald kurje vaime välja ajada. Kurjade vaimude väljaajamine vanas Iisraelis oli võrreldav tänapäevase meditsiiniteenusega, sest paljusid täna tuntud haigusi käsitleti tollal kurjade vaimude tööna või töö tagajärjena. Seega oli Jeesus, kes inimesi ravitses teatavas mõttes ka arst. Ja ta soovis, et sellised oleksid ka tema apostlid.

Võib küsida, milleks apostlil (ja tegelikult ka Jeesusel) seda meelevalda tarvis oli. Kas ilma selleta ei saanud kuulutustööd teha?

On arvatud, et meelevald kurje vaime välja ajada oli kuulutustööle kinnituseks. Mk 16:20 on öeldud: „Aga jüngrid läksid välja ja kuulutasid kõikjal, ning Issand toetas neid ja kinnitas sõna tunnustähtedega.“

Tõepoolest, inimeste jaoks, kes apostlite kõnet kuulsid, ei pruukinud see tihti arusaadav olla või midagi erilist tähendada. Nt Ap 17:32 on öeldud Pauluse kuulajate kohta Ateena Areopaagil: „Kuuldes surnute ülestõusmisest, hakkasid mõned pilkama, teised aga ütlesid: „Me tahame sinult selle kohta veel teinegi kord kuulda.“

Seega, mõnesid inimesi kõnetab Jumala sõna kuulmine, teisi aga mitte. Kuid kõiki inimesi kõnetavad imeteod, sh imelised tervenemised. Ja kui lisaks sõnale suudaks kuulutaja ka abivajajad nende haigusest päästa, siis liituksid Jumala maapealse kirikuga kõik inimesed.

Tõenäoliselt pole see aga Jumala plaan, sest Jumal tahab läbi katsuda inimese võime Jumala sõna kuulata ja sellest aru saada. Pauluski ütleb Rm 10:17: „Järelkult, usk tuleb kuulutusest, kuulutus aga Kristuse sõna kaudu.“ Lihtne on uskuda imepärase kogemuste ajal. Kuid imesid suutsid teha ka Egiptuse vaarao targad ja nõiad (nt muuta oma kepid madudeks) ning veelgi enam suudab imesid teha kurat.

Ent Jeesus kutsus tulevased apostlid enda juurde mitte imetegudega, vaid sõnaga. Ja Jumala sõna vastu ei saa mitte ükski inimlik vägi ega kuradi vingerpuss.

Lõpuks on meie kirjakohtas ära nimetatud ka kaksteist jüngrit-apostlit. Mõnes pühapäevakooli- või piiblitunnis oleks huvitav süveneda nende kaheteistkümnepäevase apostli tausta ja käekäiku, kuid ärgem hakakem seda siinkohal siiski tegema. Võtkem eeltoodud kirjelduse põhjal lihtsalt teadmiseks, et tegemist oli eriliste inimestega, kellele oli palju antud, kuid kellelt ka nõuti palju.

Pigem võiks jutluse lõpetuseks küsida, milline peaks olema meie suhe apostleisse. Kas peaksime neile alt üles vaatama, kasvõi eeldusel, et meile pole Jeesus eelkirjeldatud ülesandeid andnud ja meie elu ei kulge ju apostlina meie endi mina maha surudes ja vaid Jeesuse misjonikäsku täites?

Sellele küsimusele võiks vastata samuti nagu vastab Augsburgi usutunnistuse artikkel XXI „Pühakute kultusest“: „Pühakute kutluse kohta õpetavad meie omad, et pühakuid tuleb meeles pidada, et selle läbi, kui me näeme, kuidas nemad on armu leidnud ja kuidas usk neid on aidanud, meie usku kinnitada, aga ka selle pärast, et me võtaksime nende teod endale eeskujuks, igaüks vastavalt oma kutsumisele ... Aga pühakirja abil ei ole võimalik näidata, et me peaksime palves pühakute poole pöörduma ja neilt abi otisma. „Üks on vahemees Jumala ja inimeste vahel: inimene Kristus Jeesus“ [1Tm 2:5]“

Arvan, et ka apostlid võiksid olla meile meie usuelus eeskujuks, eelkõige oma pühendumusega esindada Kristuse tahtet ja oma tahet alla suruda – nii nagu ühele tõelisele saadikule või isegi käskjalale on kohane.

Ent kes teab: kui Jumal tahab, siis võib ta apostleid kutsuda ka tänapäeval. Vähemalt ei saa seda välistada: juhtus ju niimoodi apostel Paulusega, kes kohtus ülestõusnud Jeesusega.

Siiski on sellise kutsumise tõenäosus vist pöördvõrdeline Jeesuse surmast ja ülestõusmisest möödunud ajaga. On ju selliseid apostlik kutsumise väiteid olnud ja sel pinnal on rajatud isegi uusi uskkondi. Kuid siinkohal olgu meile ettevaatuseks apostel Johannese sõna 1Jh 4:1: „Armsad, ärge usaldage iga vaimu, vaid katsuge vaimud läbi, kas nad on Jumalast, sest palju valeprohveteid on läinud välja maailma.“

Niisiis olgem tänulikud selle eest, mis Kristus meile meie elus kinkinud on ja taotleme ka suuremaid armuande. Kuid ärge unustagem, et meie ülesanded annab meile Jumal ja teeb seda Kristuse Ihus, koguduses. Seal on asi kindel ja kooskõlas Jumala tahtega!

Aamen.